

I

(Jogalkotási aktusok)

IRÁNYELVEK

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/1919 IRÁNYELVE

(2016. október 26.)

a büntetőeljárások során a gyanúsítottak és a vádlottak, valamint az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban a keresett személyek költségmentességéről

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 82. cikke (2) bekezdésének b) pontjára,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽¹⁾,

a Régiók Bizottságával folytatott konzultációt követően,

rendes jogalkotási eljárás keretében ⁽²⁾,

mivel:

- (1) Ezen irányelv célja a 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽³⁾ szerinti ügyvédi segítségnyújtás igénybevételéhez való jog hatékony érvényesülésének biztosítása egy, a tagállamok által finanszírozott ügyvéd általi segítségnyújtás révén, a büntetőeljárás során a gyanúsítottak vagy a vádlottak, valamint a 2002/584/IB tanácsi kerethatározat ⁽⁴⁾ szerinti európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások hatálya alatt álló keresett személyek (a továbbiakban: keresett személyek) számára.
- (2) A gyanúsítottak és a vádlottak, valamint a keresett személyek költségmentességhez való jogára vonatkozó közös minimumszabályok meghatározásával ezen irányelv célja a tagállamok bizalmának megerősítése egymás büntető igazságszolgáltatási rendszereiben, és ezáltal a büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerésének javítása.
- (3) Az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének harmadik bekezdése, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: az EJE) 6. cikke (3) bekezdésének c) pontja, valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 14. cikke (3) bekezdésének d) pontja kimondja, hogy a büntetőeljárások során biztosítani kell a költségmentességhez való jogot az említett rendelkezésekben foglalt feltételekkel összhangban. A Charta jogi ereje a Szerződésekével azonos, továbbá a tagállamok részes felei az EJE-nek és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának. A tapasztalatok szerint azonban ez önmagában nem minden esetben nyújt alapot arra, hogy kellő mértékben megbízzanak a többi tagállam büntető igazságszolgáltatási rendszerében.

⁽¹⁾ HL C 226., 2014.7.16., 63. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament 2016. október 4-i állásponjtja (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) és a Tanács 2016. október 13-i határozata.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/48/EU irányelve (2013. október 22.) a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról (HL L 294., 2013.11.6., 1. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács 2002/584/IB kerethatározata (2002. június 13.) az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról (HL L 190., 2002.7.18., 1. o.).

- (4) A Tanács 2009. november 30-án elfogadta a büntetőeljárásokban a gyanúsítottak vagy vádlottak eljárási jogainak megerősítését célzó ütemtervről szóló állásfoglalást⁽¹⁾ (a továbbiakban: az ütemterv). Az ütemterv, fokozatos megközelítést alkalmazva, intézkedések elfogadására hív fel a fordításhoz és tolmácsoláshoz való jog (A. intézkedés), a jogokról és a vádról való tájékoztatáshoz való jog (B. intézkedés), a jogi tanácsadáshoz és a költségmentességhez való jog (C. intézkedés), a családtagokkal, a munkaadókkal és a konzuli hatóságokkal való kapcsolattartáshoz való jog (D. intézkedés), valamint a kiszolgáltatott gyanúsítottakra vagy vádlottakra vonatkozó különleges biztosítékok (E. intézkedés) vonatkozásában.
- (5) 2009. december 11-én az Európai Tanács üdvözölte az ütemtervet, és azt „A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa” alcímet viselő stockholmi program⁽²⁾ részévé tette (2.4. pont). Az Európai Tanács hangsúlyozta az ütemterv nem kimerítő jellegét, és felkérte a Bizottságot, hogy vizsgálja meg a gyanúsítottak és a vádlottak minimális eljárási jogainak további elemeit, és mérje fel, hogy az adott területen való jobb együttműködés elősegítése érdekében szükséges-e foglalkozni egyéb kérdésekkel, például az ártatlanság védelmével.
- (6) Az ütemterv alapján a büntetőeljárások során biztosítandó eljárási jogokra vonatkozóan mostanáig öt intézkedés, nevezetesen a 2010/64/EU⁽³⁾, a 2012/13/EU⁽⁴⁾, a 2013/48/EU, az (EU) 2016/343⁽⁵⁾ és az (EU) 2016/800 európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽⁶⁾ került elfogadásra.
- (7) Ez az irányelv az ütemterv C. intézkedésének második részére, a „költségmentességre” vonatkozik.
- (8) A költségmentességnek ki kell terjednie a gyanúsítottak, a vádlottak, valamint a keresett személyek védelmének költségeire. A költségmentesség engedélyezése során a tagállamok illetékes hatóságai számára lehetővé kell tenni, hogy kötelezessék a gyanúsítottat, a vádlottat vagy a keresett személyt az említett költségek egy részének megfizetésére anyagi forrásaik függvényében.
- (9) Az (EU) 2016/800 irányelv 6. cikkének sérelme nélkül ez az irányelv nem alkalmazandó, ha a gyanúsítottak, a vádlottak vagy a keresett személyek a 2013/48/EU irányelv 9. cikkével vagy 10. cikkének (3) bekezdésével összhangban lemondtak az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogokról, és e lemondó nyilatkozatukat nem vonták vissza, vagy amennyiben a tagállamok a 2013/48/EU irányelv 3. cikkének (5) vagy (6) bekezdése szerinti ideiglenes eltéréseket alkalmaztak, ezen eltérés időtartamára.
- (10) Azon személy számára, aki az eljárás kezdetekor nem volt gyanúsított vagy vádlott – például tanú volt –, de utóbb gyanúsítottá vagy vádlottá válik, az uniós joggal, valamint az EJE-vel összhangban, az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) értelmezését követve biztosítani kell az önvádra kötelezés tilalmának érvényesítéséhez és a hallgatáshoz való jogot. Ez az irányelv ezért kifejezetten hivatkozik arra a gyakorlatban előforduló helyzetre, amikor egy ilyen személy a rendőrség vagy más bűnüldöző hatóság által valamely büntetőeljárással összefüggésben végzett kihallgatás során gyanúsítottá vagy vádlottá válik. Amennyiben egy ilyen kihallgatás során valamely, a gyanúsítottól vagy a vádlottól eltérő személy gyanúsítottá vagy vádlottá válik, a kihallgatást haladéktalanul fel kell függeszteni. A kihallgatás folytatható azonban abban az esetben, ha az érintett személy figyelmét felhívták arra, hogy gyanúsítottá vagy vádlottá vált és e személy teljes körűen gyakorolhatja az ezen irányelvben meghatározott jogokat.
- (11) Egyes tagállamokban a viszonylag kisebb súlyú jogsértések esetében a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróságtól eltérő hatóság rendelkezik hatáskörrel a szabadságelvontástól eltérő szankciók kiszabására. Ez lehet a helyzet például a nagy számban elkövetett, közúti ellenőrzést követően megállapítható közlekedési jogsértések esetén. Ilyen helyzetekben nem lenne ésszerű megkövetelni az illetékes hatóságoktól, hogy az ezen irányelv szerinti valamennyi jogot biztosítsák. Amennyiben valamely tagállam joga úgy rendelkezik, hogy kisebb súlyú jogsértések esetében a szankciókat ilyen hatóság szabja ki, és azzal szemben jogorvoslattal lehet élni vagy lehetőség van más módon az ügynek büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság elé terjesztésére, ezt az irányelvet csak az ilyen jogorvoslatot vagy előterjesztést követően az adott bíróság előtt folyó eljárásra kell alkalmazni.

⁽¹⁾ HL C 295., 2009.12.4., 1. o.

⁽²⁾ HL C 115., 2010.5.4., 1. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/64/EU irányelve (2010. október 20.) a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról (HL L 280., 2010.10.26., 1. o.).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/13/EU irányelve (2012. május 22.) a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról (HL L 142., 2012.6.1., 1. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/343 irányelve (2016. március 9.) a büntetőeljárás során az ártatlanság védelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről (HL L 65., 2016.3.11., 1. o.).

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/800 irányelve (2016. május 11.) a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról (HL L 132., 2016.5.21., 1. o.).

- (12) Egyes tagállamokban bizonyos kisebb súlyú jogsértések, különösen a kisebb súlyú közlekedési jogsértések, az általános önkormányzati rendeletekkel kapcsolatos kisebb súlyú jogsértések és a közrend elleni kisebb súlyú jogsértések bűncselekménynek minősülnek. Ilyen helyzetekben nem lenne ésszerű megkövetelni az illetékes hatóságoktól, hogy biztosítsák az ezen irányelv szerinti valamennyi jogot. Amennyiben valamely tagállam joga a kisebb súlyú jogsértésekre vonatkozóan úgy rendelkezik, hogy szankcióként szabadságelvonás nem szabható ki, ezen irányelv kizárólag a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság előtt folyó eljárásokra alkalmazandó.
- (13) Ez az irányelv a kisebb súlyú jogsértésekre az ezen irányelvben meghatározott feltételekkel alkalmazandó. A tagállamok számára lehetővé kell tenni az anyagi helyzet, a megalapozottság vagy mindkettő vizsgálatát annak megállapítása céljából, hogy a költségmentességet engedélyezni kell-e. Feltéve, hogy ez összhangban van a tisztességes eljáráshoz való joggal, bizonyos kisebb súlyú jogsértések esetén úgy lehet tekinteni, hogy a megalapozottság nem áll fenn.
- (14) Ezen irányelv hatálya bizonyos kisebb súlyú jogsértések tekintetében nem érinti a tagállamok azon kötelezettségeit, amelyek az EJEE alapján a tisztességes eljáráshoz való jog – ideértve az ügyvéd általi segítségnyújtást – biztosítására vonatkoznak.
- (15) Feltéve, hogy ez összhangban van a tisztességes eljáráshoz való joggal, az alábbi helyzetek ezen irányelv értelmében nem minősülnek szabadságelvonásnak: a gyanúsított vagy a vádlott személyazonosságának megállapítása; annak megállapítása, hogy szükséges-e nyomozást indítani; a fegyverbirtoklás vagy egyéb hasonló biztonsági kérdések ellenőrzése; az ezen irányelvben kifejezetten nem hivatkozott nyomozási vagy más bizonyításfelvételi cselekmények elvégzése, úgy mint motozás, fizikai vizsgálat, vér-, alkohol- vagy egyéb hasonló vizsgálatok, vagy fénykép készítése, illetve ujjlenyomat rögzítése; a gyanúsított vagy a vádlott illetékes hatóság elé állítása, a nemzeti joggal összhangban.
- (16) Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg. A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy a költségmentességet az ezen irányelv hatálya alá nem tartozó helyzetekben is engedélyezzék, például az olyan egyéb nyomozási vagy bizonyításfelvételi cselekmények elvégzése során, amelyekre ez az irányelv kifejezetten nem hivatkozik.
- (17) Az EJEE 6. cikke (3) bekezdése c) pontjának megfelelően az ügyvéd általi segítségnyújtás megfizetéséhez elegendő anyagi forrással nem rendelkező gyanúsítottak és vádlottak joga van a költségmentességhez, amennyiben az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg. Ez a minimumszabály megengedi a tagállamok számára az anyagi helyzet, a megalapozottság, vagy mindkettő vizsgálatát. E vizsgálatok alkalmazása nem eredményezheti a Chartában és az EJEE-ben biztosított, a Bíróság és az EJEB értelmezése szerinti jogok és eljárási biztosítékok korlátozását vagy az azoktól való eltérést.
- (18) A tagállamoknak meg kell határozniuk a költségmentesség biztosítására vonatkozó gyakorlati szabályokat. E szabályok közt rögzíteni lehet, hogy a költségmentesség engedélyezésére a gyanúsított, a vádlott vagy a keresett személy kérelmére kerül sor. Különösen a veszélyeztetett személyek sajátos szükségleteiből adódóan az ilyen kérelem nem lehet azonban a költségmentesség megadásának érdemi feltétele.
- (19) Az illetékes hatóságoknak a költségmentességet indokolatlan késedelem nélkül és legkésőbb az érintett személy rendőrség, más bűnüldöző hatóság vagy igazságügyi hatóság általi kihallgatása előtt, vagy az ezen irányelvben említett konkrét nyomozási vagy bizonyításfelvételi cselekmény elvégzését megelőzően kell engedélyezniük. Ha az illetékes hatóságok ezt nem tudják megvalósítani, akkor az ilyen kihallgatás, vagy az ilyen nyomozási vagy bizonyításfelvételi cselekmény elvégzése előtt legalább sürgősségi vagy ideiglenes költségmentességet kell engedélyezniük.
- (20) Tekintettel az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások sajátosságaira, ezen irányelv kizárólag a keresett személyekre vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése során figyelembe kell venni e sajátosságokat, és az értelmezés semmiképp sem érintheti az ezen irányelv többi rendelkezésének értelmezését.
- (21) A keresett személyeknek a végrehajtó tagállamban joguk van költségmentességre. Ezenfelül azokat a keresett személyeket, akik büntetőeljárás lefolytatása céljából európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárás hatálya alatt állnak, és akik a 2013/48/EU irányelvnek megfelelően élnek a kibocsátó tagállamban az ügyvéd megbízásához való jogukkal, e tagállamban megilleti a költségmentességhez való jog a végrehajtó tagállambeli ilyen eljárás céljából, amennyiben az igazságszolgáltatásnak a Charta 47. cikke szerinti hatékony igénybevételéhez erre szükség van. Ez a helyzet akkor, ha a végrehajtó tagállambeli ügyvéd egy kibocsátó tagállambeli ügyvéd segítségével nem tudja az európai elfogatóparancs végrehajtásával kapcsolatos feladatait hatékonyan és eredményesen ellátni. A kibocsátó tagállamban a költségmentesség engedélyezésére vonatkozó határozatot az abban a tagállamban az ilyen határozatok meghozatalára hatáskörrel rendelkező hatóságnak kell meghoznia, olyan kritériumok alapján, amelyeket az említett tagállam ezen irányelv végrehajtásakor megállapított.

- (22) Az ügyvédi segítség keresett személyek általi hatékony igénybevétele érdekében a tagállamoknak biztosítaniuk kell a költségmentességhez való jogot a keresett személyek számára az átadásukig, vagy az át nem adásukra vonatkozó határozat jogerőre emelkedéséig.
- (23) Ezen irányelv végrehajtása során a tagállamoknak biztosítaniuk kell a Charta és az EJEE által előírt költségmentességhez való alapvető jog tiszteletben tartását. Ennek során tiszteletben kell tartaniuk a büntető igazságszolgáltatási rendszerekben a költségmentesség igénybevételeire vonatkozó ENSZ-elveket és iránymutatásokat.
- (24) A nemzeti jog kötelező ügyvédi jelenlétre vonatkozó rendelkezéseinek sérelme nélkül a költségmentesség engedélyezéséről vagy annak megtagadásáról az illetékes hatóságnak indokolatlan kétsélem nélkül kell döntenie. Az illetékes hatóságnak a költségmentesség engedélyezése tárgyában határozatok meghozatalára hatáskörrel rendelkező független hatóságnak, vagy egy bíróságnak – ideértve az egyesbíróként eljáró bírót is – kell lennie. Sürgős esetekben lehetővé kell tenni azonban a rendőrség és a vádhatóság ideiglenes bevonását, amennyiben ez a költségmentesség kellő időben történő engedélyezéséhez szükséges.
- (25) A gyanúsított, a vádlott vagy a keresett személy számára költségmentesség engedélyezése esetén e költségmentesség hatékonysága és minősége biztosításának egyik módja annak elősegítése, hogy az adott személy jogi képviselője folyamatos legyen. E tekintetben a tagállamoknak elő kell segíteniük a jogi képviselő folyamatosságát a büntetőeljárás egésze során, és adott esetben az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások során is.
- (26) A büntetőeljárások és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások során biztosított költségmentességgel kapcsolatos döntéshozatalban résztvevő valamennyi személy számára megfelelő képzést kell biztosítani. A bírói függetlenség és a tagállamok igazságszügyi rendszerei eltérő szerveződésének sérelme nélkül a tagállamoknak meg kell követelniük, hogy a bírák képzéséért felelős személyek biztosítsanak ilyen megfelelő képzést a költségmenteségről határozatot hozó bíróságok és a bírák számára.
- (27) Az uniós jog hatékony érvényesülésének elve megköveteli, hogy a tagállamok megfelelő és hatékony jogorvoslati lehetőségeket alakítsanak ki az uniós jog által az egyénekre ruházott jogok megsértése esetére. Hatékony jogorvoslati lehetőségeknek kell rendelkezésre állnia azokban az esetekben, amikor a költségmentességhez való jogot akadályozzák, vagy a költségmentesség nyújtását késleltetik vagy – részben vagy egészben – megtagadják.
- (28) Ezen irányelv hatékonysága nyomon követhetőségének és értékelhetőségének érdekében a rendelkezésre álló adatokból ki kell gyűjteni az ezen irányelvben meghatározott jogok végrehajtása szempontjából releváns adatokat. Az ilyen adatok lehetőség szerint magukban foglalják a büntetőeljárások és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó azon eljárások során előterjesztett költségmentesség iránti kérelmek számát, amelyekben az érintett tagállam kibocsátó vagy végrehajtó tagállamként jár el, azon esetek számát, amikor a költségmentességet engedélyezték, valamint azon esetek számát, amikor a költségmentesség iránti kérelmet elutasították. Adatokat kell gyűjteni továbbá lehetőség szerint a gyanúsítottak vagy a vádlottak számára és a keresett személyek számára biztosított költségmentességgel kapcsolatos költségekről.
- (29) Ez az irányelv jogállásukra, állampolgárságukra és nemzetiségükre tekintet nélkül alkalmazandó a gyanúsítottakra, a vádlottakra és a keresett személyekre. A tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk és biztosítaniuk kell az ezen irányelvben előírt jogokat, minden megkülönböztetés, így különösen a faj, szín, nem, szexuális irányultság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, állampolgárság, etnikai vagy társadalmi származás, vagyoni helyzet, fogyatékoság vagy születés alapján történő megkülönböztetés nélkül. Ez az irányelv tiszteletben tartja a Charta és az EJEE által elismert alapvető jogokat és elveket, köztük a kínzás, az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmát, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jogot, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot, a személyi sérthetlenséghez való jogot, a gyermekek jogait, a fogyatékosággal élő személyek beilleszkedését, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot, az ártatlanság vélelmét, valamint a védelemhez való jogot. Ezt az irányelvet az említett jogokkal és elvekkel összhangban kell végrehajtani.
- (30) Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg. A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy a magasabb szintű védelem nyújtása érdekében kiterjesszék az ezen irányelvben meghatározott jogokat. A védelem magasabb szintje nem akadályozhatja a bírósági határozatok kölcsönös elismerését, amelynek a megkönnyítése az említett minimumszabályok célja. A tagállamok által nyújtott védelem szintje sosem csökkenhet a Charta vagy az EJEE által meghatározott, a Bíróság és az EJEB által értelmezett standardok alá.
- (31) Mivel ezen irányelv célját, nevezetesen a gyanúsítottak, a vádlottak és a keresett személyek költségmentességhez való jogára vonatkozó közös minimumszabályok megállapítását a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban annak terjedelme és hatásai miatt e cél jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez az irányelv nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket.

- (32) Az EUSZ-hez és az EUMSZ-hez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló 21. jegyzőkönyv 1. és 2. cikkével összhangban, az említett jegyzőkönyv 4. cikkének sérelme nélkül, ezek a tagállamok nem vesznek részt ennek az irányelvnek az elfogadásában, az rájuk nézve nem kötelező és nem alkalmazandó.
- (33) Az EUSZ-hez és az EUMSZ-hez csatolt, Dánia helyzetéről szóló 22. jegyzőkönyv 1. és 2. cikkével összhangban Dánia nem vesz részt ennek az irányelvnek az elfogadásában, az rá nézve nem kötelező és nem alkalmazandó.

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

Tárgy

(1) Ez az irányelv közös minimumszabályokat állapít meg a költségmentességhez való jogra vonatkozóan az alábbiak tekintetében:

- a) a büntetőeljárások során a gyanúsítottak és a vádlottak; és
- b) a 2002/584/IB kerethatározat szerinti európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárás hatálya alatt álló személyek (a továbbiakban: a keresett személyek).

(2) Ez az irányelv kiegészíti a 2013/48/EU irányelvet és az (EU) 2016/800 irányelvet. Ezen irányelv egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mint amely korlátozza az említett irányelvek által előírt jogokat.

2. cikk

Hatály

(1) Ezt az irányelvet azokra a gyanúsítottakra és vádlottakra kell alkalmazni a büntetőeljárások során, akiket megillet a 2013/48/EU irányelv szerinti ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog, és:

- a) akik szabadságelvonással érintettek;
- b) akik számára az ügyvédi segítség biztosítását az uniós jog vagy a nemzeti jog előírja; vagy
- c) akiknek a jelenléte valamely nyomozási vagy bizonyításvételi cselekményen kötelező vagy megengedett, ideértve legalább a következőket:
- i. felismerésre bemutatás;
 - ii. szembesítés;
 - iii. bizonyítási kísérlet.

(2) Ezt az irányelvet kell alkalmazni a végrehajtó tagállamban történő letartóztatásuktól fogva azon keresett személyekre is, akiket megillet a 2013/48/EU irányelv szerinti ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog.

(3) Ezt az irányelvet az (1) bekezdésben említettekkel azonos feltételekkel alkalmazni kell az olyan személyekre is, akik eredetileg nem voltak gyanúsítottak vagy vádlottak, de a rendőrség vagy más bűnüldöző hatóság általi kihallgatás során gyanúsítottá vagy vádlottá válnak.

(4) A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nélkül a kisebb súlyú jogsértések tekintetében:

- a) amennyiben a tagállam joga úgy rendelkezik, hogy a szankciót egy, a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróságtól eltérő hatóság szabja ki, és az ilyen szankció kiszabása ellen az említett típusú bírósághoz lehet fellebbezni vagy azt az elé lehet terjeszteni, vagy
- b) amennyiben szankcióként szabadságelvonás nem szabható ki,

ez az irányelv kizárólag a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság előtt folyó eljárásokra alkalmazandó.

Mindazonáltal ez az irányelv alkalmazandó a fogvatartásról szóló határozatok meghozatalakor és a fogvatartás ideje alatt, az eljárás bármely szakaszában, az eljárás befejeződéséig.

3. cikk

Fogalommeghatározás

Ezen irányelv alkalmazásában a „költségmentesség” olyan, ügyvédi általi segítségnyújtáshoz biztosított tagállami finanszírozás, amely lehetővé teszi az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog gyakorlását.

4. cikk

Költségmentesség a büntetőeljárások során

(1) A tagállamok biztosítják, hogy azokat a gyanúsítottakat és vádlottakat, akik nem rendelkeznek elegendő anyagi forrásokkal az ügyvéd általi segítségnyújtás megfizetéséhez, megillessa a költségmentességhez való jog, ha az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg.

(2) A tagállamok az anyagi helyzetet, a megalapozottságot, vagy mindkettő vizsgálatára alapján dönthetnek arról, hogy a költségmentesség az (1) bekezdéssel összhangban engedélyezhető-e.

(3) Amennyiben egy tagállam az anyagi helyzetet vizsgálja, annak megállapításához, hogy a gyanúsított vagy a vádlott az érintett tagállamban alkalmazandó kritériumok szerint nem rendelkezik-e elegendő anyagi forrásokkal az ügyvéd általi segítségnyújtás megfizetéséhez, figyelembe kell vennie minden vonatkozó és objektív tényezőt, így például az érintett személy jövedelmét, vagyonát és családi helyzetét, az ügyvéd általi segítségnyújtás költségeit, és az adott tagállambeli életszínvonalat.

(4) Amennyiben egy tagállam a megalapozottságot vizsgálja, annak megállapításához, hogy az igazságszolgáltatás érdekei megkövetelik-e a költségmentesség engedélyezését, figyelembe kell vennie a bűncselekmény súlyát, az ügy összetettségét és a lehetséges szankció súlyosságát. A megalapozottság vizsgálata esetén a megalapozottságot minden esetben fennállónak kell tekinteni a következő helyzetekben:

a) amennyiben az ezen irányelv hatálya alá tartozó eljárás bármely szakaszában a gyanúsítottat vagy a vádlottat azzal a céllal állítják az illetékes bíróság vagy bíró elé, hogy a fogvatartásáról döntsenek; és

b) a fogvatartás ideje alatt.

(5) A tagállamok biztosítják, hogy a költségmentességet indokolatlan késedelem nélkül, de legkésőbb a rendőrség, a más bűnüldöző hatóság vagy valamely igazságügyi hatóság általi kihallgatás, vagy a 2. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett nyomozási vagy bizonyításvételi cselekmény elvégzése előtt engedélyezzék.

(6) A költségmentességet kizárólag azon büntetőeljárás céljára kell biztosítani, amelyben az érintett személyt bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják.

5. cikk

Költségmentesség az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban

(1) A végrehajtó tagállam biztosítja, hogy a keresett személyeket megillessa a költségmentességhez való jog az európai elfogatóparancs alapján foganatosított letartóztatástól az átadásukig, vagy az át nem adásukra vonatkozó határozat jogerőre emelkedéséig.

(2) A kibocsátó tagállam biztosítja, hogy azon keresett személyeket, akik büntetőeljárás lefolytatása céljából európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárás hatálya alatt állnak, és akik élnek a kibocsátó tagállambeli – a végrehajtó tagállambeli ügyvédet segítő – ügyvéd megbízásához való jogukkal a 2013/48/EU irányelv 10. cikkének (4) és (5) bekezdésével összhangban, megillessa a kibocsátó tagállamban a költségmentességhez való jog a végrehajtó tagállamban lefolytatandó ilyen eljárások céljából, amennyiben a költségmentesség az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételének biztosításához szükséges.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben említett költségmentességhez való jog a keresett személy anyagi helyzetének vizsgálatától tehető függővé, összhangban a 4. cikk (3) bekezdésével, amely megfelelően alkalmazandó.

*6. cikk***A költségmentesség engedélyezése tárgyában hozott határozatok**

(1) A költségmentesség engedélyezésére vagy megtagadására, valamint az ügyvédek kijelölésére vonatkozó határozatokat indokolatlan késedelem nélkül egy illetékes hatóság hozza meg. A tagállamok megteszik a megfelelő intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az illetékes hatóság határozatait körültekintően és a védelemhez való jog tiszteletben tartásával hozza meg.

(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a gyanúsítottakat, a vádlottakat és a keresett személyeket írásban tájékoztassák arról, ha a költségmentesség iránti kérelmüket részben vagy egészben elutasították.

*7. cikk***A költségmentesség keretében nyújtott szolgáltatások minősége és a képzés**

(1) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket – ideértve a finanszírozást is – a következők biztosítása céljából:

- a) egy hatékony és megfelelő minőségű költségmentességi rendszer létezése; és
- b) a költségmentesség keretében olyan minőségű szolgáltatások nyújtása, amelyek megfelelőek az eljárás tisztességességének biztosítása szempontjából, a jogászai szakma függetlenségének kellő tiszteletben tartása mellett.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a büntetőeljárások és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások során nyújtott költségmentességgel kapcsolatos döntéshozatalban résztvevő személyi állomány megfelelő képzésben részesüljön.

(3) A jogászai szakma függetlenségének és a jogászok képzéséért felelős személyek szerepének kellő tiszteletben tartása mellett a tagállamok megfelelő intézkedéseket hoznak a költségmentesség keretében szolgáltatásokat nyújtó ügyvédek részére kínált megfelelő képzés előmozdítása érdekében.

(4) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a gyanúsítottakat, a vádlottakat, és a keresett személyeket megillessen az a jog, hogy a számukra a költségmentesség keretében szolgáltatást nyújtó kijelölt ügyvéd helyett másik ügyvéd kijelölését kérjék, ha ez az adott körülmények alapján indokolt.

*8. cikk***Jogorvoslatok**

A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak, a vádlottak, és a keresett személyek számára a nemzeti jog alapján hatékony jogorvoslat álljon rendelkezésre az ezen irányelv szerinti jogaik megsértése esetén.

*9. cikk***Veszélyeztetett személyek**

A tagállamok biztosítják, hogy a veszélyeztetett gyanúsítottak, vádlottak, és keresett személyek sajátos szükségleteit ezen irányelv végrehajtása során figyelembe veszik.

*10. cikk***Adatszolgáltatás és jelentéstétel**

(1) A tagállamok 2021. május 25-ig, majd azt követően háromévente benyújtják a Bizottságnak az ezen irányelvben meghatározott jogok érvényesítésére vonatkozóan rendelkezésre álló adatokat.

(2) 2022. május 25-ig, majd azt követően háromévente, a Bizottság jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak ezen irányelv végrehajtásáról. E jelentésében a Bizottság értékeli ezen irányelv végrehajtását a költségmentességhez való jog tekintetében a büntetőeljárások során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban.

11. cikk

Csökkentést kizáró rendelkezés

Ezen irányelv egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mint amely a Charta, az EJEE, a nemzetközi jog egyéb vonatkozó rendelkezései vagy valamely tagállam joga által biztosított bármely, magasabb szintű védelmet nyújtó jogot és eljárási biztosítékot korlátoz vagy azoktól eltér.

12. cikk

Átültetés

(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2019. május 25-ig megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguk azon rendelkezéseinek szövegét, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

13. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

14. cikk

Címzettek

Ennek az irányelvnek a Szerződéseknak megfelelően a tagállamok a címzettjei.

Kelt Strasbourgban, 2016. október 26-án.

az Európai Parlament részéről

az elnök

M. SCHULZ

a Tanács részéről

az elnök

I. LESAY
